

PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

Nobena pravica, nobena svoboda ni bila delovnemu ljudstvu darovana. Vse, tukaj in povsod, si je moralo delavstvo priboriti. Priborilo pa si je vse zato, ker je ohranilo enotnost svojega gibanja...
Ivan Regent

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 1., šte. 2 - Cena 4 lire

TRST, sredi, 5. decembra 1945

Uredništvo in uprava: Via Montfort 3 tel. 29-206. — Rokopisi se ne vračajo.

Za sindikalno enotnost

Na seji Enotnih sindikatov je bila 28. t. m. sprejeta sledeča resolucija:
Mestni odbor ter tajniki vseh strok Enotnih sindikatov Trsta in Julijske krajine so se sestali 28. 11. 1945 in vzeli na znanje stališča krajevnega dnevnika «La Voce Libera», glavnika Julijskih sindikatov kakor tudi stališča stranke Partito d'Azione proti iskrenu konkretin in realističnim predlogom, ki so jih po odloku direktivnih odborov poverjenikov in tovarniških odborov Enotnih sindikatov predložili Julijskim sindikatom. To so pokrenili z ednim ciljem, da odpravijo nevarno sindikalno stanje, ki obstaja v naši pokrajini, in da zedinijo obe sindikalni organizaciji ter zaščitijo pravice in nazore vseh delavcev.

Enotni sindikati obsojajo to odklonilno stališče, kot nov napad proti neprenehni in težki borbi, ki jo vodi delavski razred, za potrditev svojih pravic ter uresničenja ekonomskih političnih in socialnih stremilj. To stališče je napad na delavsko odporno sposobnost in borbenost in ima namen okrečiti rovanje reakcije, ki si želi zopet pridobiti položaja, ki jih je izgubila v osvobodilni borbi, prisiliti ljudstvo k lakotji in v njegovo škodo pripraviti povratek novega in še bolj kruta fašizma, orodje kapitalizma in imperializma.

Enotni sindikati poudarjajo, da so Julijski sindikati ravnali nasilno in nesramno, ko so si prisvojili Delavske zbornice ter hoteli s tem nasilnim razgovorom, iz zgodovinske delavske borbe prikriti svoj razgradni, protiradni in reakcionarni značaj, ki je enak onim silam, ki skušajo danes v nekaterih delih razbiti protifašistično in demokratično fronto.

Enotni sindikati potrjujejo strnjeno in odločno voljo organiziranih delavcev, da z vsemi sredstvi preprečijo vse pokušaje, da bi se fašizem nasilno povrnil in da se bodo borili za doseg ljudske oblasti v dohu razredne solidarnosti in bratstva med narodi.

Končno apelirajo na zavestnost in razsodnost vseh delavcev ki naj ugotovijo o grozno odgovornost onih, ki zločinski in premissijeno obrekujejo Enotne sindikate, v katerih je včlanjena ogromna večina delavske naše pokrajine ter zavestno spletkarstvo, da bi pogoltili sindikalni razkolj.

V zadnjem času poskušajo doseči Julijski sindikati priznanje in vključitev svojih organizacij v Italijansko konfederacijo dela. Ta poskus pomeni ali nerazsodnost v pogledu enotnih naporov delavskega razreda za doseg socialnega izboljšanja in blagostanja ali pa načrtno razbijanje enotnih naporov delavskega razreda s strani Julijskih sindikatov. Če hoče in želi delovno ljudstvo doseči svoje cilje, mora brezpozgovno ohraniti medsebojno povezanost in udarno silo v enotnosti ker le enotni homo lahko doseglj naše interese. Enotnost je neobhodno potrebna, če hočemo priboriti vedno boljše pozicije interesom delovnega ljudstva.

Borba za interese delovnega ljudstva nas je izučila, da gospodujoči razred — reakcija na splošno — vedno poskuša in bo poskušala razbiti našo enotnost. Poskušali so, poskušajo in poskušali bodo vedno znova razdrobiti naše vrste s političnimi, religioznimi nacionalnimi in drugimi momenti. Pri vsem tem niso prav nič tankovestni pri izbiranju sredstev in načinov, da bi vsilili delovnemu ljudstvu »gospodarska mišljenja«, »gospodske ideje« glede ureditve družbe, da bi s tem dosegli zaslužje delovnega ljudstva. Sprito teh naporov smo morali moramo in bomo morali vedno stopejvali našo pozornost in našo enotnost. Kdor si je vsega tega svest, komur so interese delovnega ljudstva stvarnost, enotnost nujna potreba za doseg socialnega izboljšanja in blagostanja, ta bo razumel in občutil v vsaj veličini nujno potrebo po enotnih sindikatih. Ta bo razumel tudi namoge katere delovno ljudstvo se čakajo v svetovnem organiziranju družbe.

Enotni sindikati morajo vložiti vse svoje napore, da uspejo doseči enotnost v vseh pogledih interesov delovnega ljudstva, ki se zbog uspešnosti borbe za svoje razredne pravice ne smejo in ne morejo pri razredni borbi oslanjati na nacionalne, verske in slične momente, ki povzročajo neenotnost. Če bi oslanjali našo razredno borbo na eden ali drugi od zgoraj navedenih momentov bi dosegli s tem edino le cepilve naših sil. Z nacionalno opredelitvijo bi se v naše vrste vrnilo sovniščijsko sorvarstvo, ki predstavlja gonilno silo vseh imperializmov. Reakcija bi triumfirala, ker bi v svojih umazanih računih uspela, mi savi pa bi v borbi za naše pravice obdruženo nazadovati prepuščeni na milost in nemilost kapitalizma.

Mi moramo še vedno upoštevati da se Slovensko Primorje s Trstom nahajata zaenkrat še pod ZVU in da še ni padla dokončna odločitev na mednarodni konferenci o definitivni opredelitvi te pokrajine k tej ali oni državi — neupoštevajoč pri vsem tem še tretjo možnost, ki je več ali manj teoretičnega značaja. (Tudi se ne moremo pri tem razpravljati o dotikati vprašanja volje in razpoloženja tukajšnjih demokratičnih množic za samoodločbo, katerih spontano razpoloženje je vsemu demokratsko razpoloženemu prebivalstvu jasno.)

Zaradi teh razlogov so Enotni sindikati od vsega početka zavzeli stališče avtonomnega položaja. Od katerega ne morejo in ne smejo odstopiti vse dotlej, do-

čim večje uspehe v borbi za pravice delovnega ljudstva obeh narodnosti. Ni dovoljno imeti organizacijo, ki nosi ime. Potrebno je s pravišnim pojmovanjem in praktičnim delom dokazati iskrenost pri teh naporih za doseg pravic in blagostanja.

Enotni sindikati so že dokazali s praktičnim predlogom Julijskim sindikatom svojo pripravljenost in voljo, da pristopijo k odzdravljenju nezdravih prilik glede neenotnosti. Edini nagibi pri vsem tem so bili interesi tržaškega delovnega ljudstva, razume se brez nacionalnega opredeljevanja, ker to enotnost cepi.

Pri vsem tem ne gre za ohranitev pridobljenih položajev poedincev v sindikalnih organizacijah, gre za razredne interese. Vsi organi Enotnih sindikatov so dobili svoje funkcije po volji delovnega ljudstva in so poglašeni od članstva, da izvrše vse tisto, kar jim narekujejo interesi tržaškega, delovnega ljudstva. Za enotnost glede razrednih interesov so vedno pripravljene ukreniti vse potrebno, izključujoč pri tem vse čisto osebne in sebične momente, proti katerim se bomo borili vedno neizprosno.

Sedanja situacija v naših vrstah je tako povoljna, da nič ne more resno vznemiriti delovnega ljudstva, ki ljubosumno varuje svoje interese. Mi dobro vemo, da so ne samo v Trstu, temveč tudi v vseh industrijskih centrih, naše pozicije tako odlične samo zaradi pravilnega tolmačenja ter čuvanja razrednih interesov.

V Trstu samem, kjer obstoji tudi uradniški razred ki je podlegel vplivu nacionalistične ideologije, je sindikalno gibanje v drugačnem položaju. Do tega položaja ne moremo in ne smemo biti mlani. Nam ni vseeno, kdo poskuša predstavljati delovno ljudstvo, zlasti če so ti pokušaji neupravičeni, ker predstavljajo predvsem le uradniški razred.

Mi hočemo doseči vedno boljše pozicije in vedno večje blagostanje delovnemu ljudstvu. Zato smo se in se bomo vedno brezkompromisno borili za enotno pravico delovnega ljudstva — za pravičnejšo prihodnost.

Borba za življenjske pravice Stavka tržaških pekov

Tajništvo Enotnega sindikata trgovcev sporoča, da je bil dne 29. novembra t. l. občni zbor tržaških pekov v dyanini Enotnega sindikata kemikov. Občni zbor je protično poročilo tajnika te stroke o poteku pogajanj z delodajalci. Poročilo pravi, da so bili vsi napori Enotnih sindikatov brezuspešni. Enotni sindikat trgovcev z jektivami je poskusil doseči mirnim putem, da se tej stroki zagotovijo najosnovnejše pravice. Vsi napori so ostali zaradi nerazumevanja in opozicije delodajalcev brezuspešni. Zato se enoglasno sklenilo, da napravijo konec temu brezplodnemu zavlačevanju. Priglasili so stavko vseh tržaških pekov, ki se je pričela 29. 11. t. l. ob 24. uri.

Res čudno je, da delovno ljudstvo ni nikdar doseglo svojih upravičenih zahtev brez boja, na podlagi razumevanja s strani delodajalcev. Vsi poskusi mirnega sporazumevanja in dogovorov z delodajalci so bili dostojni. Vedno namogoče in je neuspešnost mirnih sporazumov postala že pravilo. Gospodarski krogi, ki so v sedanjih vojnih in najmanj trpeti in prav nič žrtvovali, nasprotno celo nadaljevali z nemotnimi gospodarskim uestvovanjem in bogateli, nočejo pokazati nobenega razumevanja.

Medtem so bile zahteve pekov deloma sprejete. Zato so se v petek zvečer ponovno sestali vsi tržaški pekovski delavci v prostorih Enotnih sindikatov, da bi razpravljali o stavki. Enotni sindikatom je bilo tudi s strani vojaške ZVU zagotovljeno, da se bodo vse preostale

Iz zgodovine tržaškega delavskega ljudstva

Dokler ni bilo v Avstriji splošne volivne pravice, so se avstrijske nedelavske stranke zanimale le malo za delavstvo, ali pa nič. Delavci se niso bili odločnoj faktor. Pri volitvah je vladal kurijalni sistem. Bilo je pet volivnih kurij in delavci so imeli volilno pravico le v peti kuriji, in to šele od 1897. Mogli so le malo vplivati na splošni izid volitev. Ko je pa postalo jasno, da bo delavska agitacija za splošno volilno pravico uspešna, da bo parlament sprejel zakon o splošni volivni pravici, so se začele »zanjmat« za delavce tudi nedelavske stranke. Delavstvo je začelo postajati važen političen faktor. Še bolj pa so se začele te stranke »zanjmat« za delavce po prvih splošnih volitvah na podlagi enake in tajne volivne pravice. Zanimati so se začele tako, da so rušile enotnost delavske organizacije, enotnost delavskega ljudstva.

Namen nedelavskih strank pri »zanjmanju« za delavce je bil dvojen. Hotelo so razdrobiti delavce, da ne bi imeli toliko moči, da bi jih mogli delodajalci laže izkoristiti. In zato, da bi pri volitvah volili za njihove kandidatke namesto za delavske kandidatke. Namen je bil torej protidelavski. Ustanovili so se tudi polje razrednih, ali rdečih sindikatov, bili italijanski in slovenski sindikati. Hoteli so delavce ločiti po narodnosti.

Iz federativne ljudske republike Kongres jugoslovanskih kmetov

V Novem sadu se je vršil 25. novembra prvi kongres kmečkih delavcev Jugoslavije. Na kongresu so bili prisotni vsi predstavniki kmečkih delavcev, organiziranih v sindikate, da bi razpravljali o vseh vprašanjih, ki spadajo v njihovo področje in določili smernice za svoje bodoče delovanje pri obnovi jugoslovanskega kmetijstva.

Bilo je prisotno okoli 450 delegatov iz cele Jugoslavije, ki zastopajo 105.000 organiziranih kmečkih delavcev. Kot gostje so bili prisotni zastopniki vojske in ljudske oblasti.

Umetniška skupina sindikatov je zapela ob začetku kongresa narodni delavski pesnik, nakar je sledil pozdravni govor predsednika centralne zveze kmečkih delavcev Emila Kevresana, ki je povdaril velike napake in uspehe kmečkega delavstva pri letošnji kmečki kompaniji. Zato so tudi bile posejane večje količine žita kolikor jih je določal načrt.

Nato so delegati izvolili častno in delovno predsedništvo. V častno predsedništvo so bili izvoljeni maršal Tito, generalistvo Stalin, generalni poročnik Aleksander Ranković, predsednik glavnega odbora Enotnih sindikatov delavcev in namestežnik Jugoslavije Djuro Salaj, podpredsednik zveze vlade Edvard Kardelj in predsednik Gospodarskega sveta Andrija Hebrang.

Med drugimi govori je v imenu glavnega odbora Enotnih sindikatov govoril poročnik Adam Katič. Dejal je med drugim: »V prejšnji Jugoslaviji smo lahko z žalostjo ugotavljali, da so plače kmečkih delavcev obupne, da so bili delavci brez socialnega zavarovanja in sicer prav tisti, ki jim je socialno zavarovanje v največjem obsegu potrebno. Jasno je, da v takšnih razmerah kmečki delavci niso mogli uresničiti svojega sindikalnega gibanja, ker so vsak tak pokušus zadušili zandarji in nazadnjaške oblasti živje Jugoslavije.«

V nadaljevanju svojega govora je Katič govoril o nujnosti poizvovalnega dela kmečkih delavcev za povečanje proizvodnje. To je nujni pogoj za novo in lepše življenje.

Sledili so govori raznih zastopnikov Enotnih sindikatov Jugoslavije, na popoldanskem zasedanju pa je govoril tajnik Zveze kmečkih delavcev Jugoslavije Bora Petrović. Govoril je o vlogi kmečkih delavcev in njihovih sindikatov pri izpopolnitvi kmetijstva in povečanju proizvodnje.

V svojem poročilu je Petrović naglasil, da je zgodovina delavskega gibanja polna nenehnih naporov in bojev za izboljšanje položaja delavcev. Zaradi teh bojev se je delavski razred zavedel, da bo lahko le z združitvijo vseh svojih sil in s pravišnim vodstvom svoje borbe dosegel svoje osvobodnje in pri izboljšanje življenja v zvezi in sindikate je glavno

Odgovor Sovjetskih sindikatov na pozdravno brzojavko Enotnih sindikatov

Moskva, 21. novembra 1945

Izvršnemu odboru Zveze Enotnih sindikatov za Trst in Julijsko krajino

Predsedstvo Osrednjega sveta strokovnih sindikatov Sovjetske zveze se v svojem in v imenu sovjetskih delavcev prisrčno zahvaljuje Izvršnemu odboru Zveze enotnih sindikatov ter tržaškim in primorskim delavcem za pozdrave ob priliki 28. obletnice Velike oktobrsk socialistične revolucije.

Živela internacionalna delavska solidarnost.

Predsednik Osrednjega sveta strokovnih Sindikatov Sovjetske zveze. Kuznecov

Karlo Učakar

se ustanovljati delavska izobraževalna društva. Med poslednjimi sta znani zlasti «Circolo di studi sociali» in italijanski. «Ljudski ožer» pa za slovensko delovno ljudstvo. Po-

Jugoslavija je republika

Beograd, 29. Tanjug. — Istočasno z Dmom narodov so se pričelo zasejanje Narodne skupščine. Na obeh sestankih je bil predčan predlog za federativno ljudsko republiko Jugoslavije, ki sta ga oba doma enoglasno izglasovala. Deklaracija, ki vsebuje predlog za federativno ljudsko republiko Jugoslavije, se glasi:

V 20 letih obstoja Jugoslavije niso jugoslovanski narodi mogli uresničiti svojih stoletnih težej — narodne enakopravnosti in socialne pravičnosti. Namesto da bi pobratila narode in ustvarila socialno pravičnost, je vladajoča klika ustvarjala razdor in zatiranje ter politično in socialno nepravičnost. Reakcionarna klika z monarhijo na čelu je Jugoslavijo tako oslabil, da se ni mogla upirati nemškemu navalu v aprilu 1941. Ob nemškem navalu kralj Peter Karadjordjević in cel poguma in volje, da bi pozval narod k odporu, temveč je po- begunil v iznemostni ter prepustil ljudstvo usodi. Ves čas narodno osvobodilne borbe je kralj Peter II. odklanjal odpor proti okupatorju. Pomagal je narodnim izdejalcem, ki so od leta 1941, vodili ogorčeno borbo proti narodno osvobodilni vojski, to je proti osvobodilnemu gibanju in sodelovali z okupatorjem.

Narodi Jugoslavije so tesno povezani nastopili borbo proti fašizmu in reakciji, trdno odločeni, braniti neodvisnost in svobodo proti skupnemu sovražniku. V tej skupni krvavi borbi so narodi Jugoslavije ustvarili trdno enotnost in bratstvo. Narodi Jugoslavije so spoznali v času med prvo in drugo svetovno vojno, še bolj pa med narodno osvobodilno borbo, da je monarhija največja ovira za ustvarjanje nove Jugoslavije, zedinjene enakopravnih narodov. O tem so se prepričali v času pod neenakopravnimi režimi, z vsem kar so morali pretrpeti in so izkusili pri domačih izdejalcih, ki so bili največja pomoč okupatorju.

Na podlagi tega izjavljamo v skladu z voljo naroda in v imenu narodov Jugoslavije:

1. Demokratična federativna Jugoslavija se proglašja za ljudsko republiko z nazivom federativna ljudska republika Jugoslavija. (Dolg spontan aplavz med poslušci.) Federativna ljudska republika Jugoslavija je ljudska država, republikanske oblike, zveza enakopravnih narodov, ki so svobodno izjavili svojo voljo, da ostanejo združeni v Jugoslaviji.

2. S tem se dokončno ukinja monarhija. Petru II. Karadjordjeviću z vse di-nastijo Karadjordjevičev naj se odvzamejo vse pravice, ki so jih poprej imeli. Beograd, glavno mesto federativne ljudske republike Jugoslavije, dne 29. novembra 1945.

Utrjujte, bratje delavci in nameščenci republike Jugoslavije, tuvajite pridobitve našega boja in težko priborjeno samoodločitev.

Mi, delavci in nameščenci iz Slovenskega Primorja in Trsta, vam zagotavljamo, da ne bomo nikdar pozabili na žrtve, ki smo jih dali v borbi za svobodo in samoodločitev. Z našo neomajno voljo bomo dokazali, da žrtve niso bile zaman in se bomo borili do dokončne zmage delovnega ljudstva!

Socializma proizvodnje v Češkoslovaški

Benič je ob neki priliki med drugim govoril tudi o vladnih odredbah v zvezi s podzaviljanem razne proizvodnje za blaginjo naroda in podariti, da ni treba pribavljati takojšnjega izboljšanja položaja.

«Nasprotno, je dejal Benič, »položaj se lahko v trenutku poslabša, lahko pričakujemo odpor in kritike doma ter drugod, politični in gospodarski odpor ter nezaupanje in nenaklonjenost proti CSH s strani domačih in tujih kapitalistov.«

»To je bila doba, ko se je moralo delavstvo šele boriti za najnujnejše pravice, o katerih se danes le redko kdo zaveda, da so sad bojev, ki so trajali leta in leta, in ki so terjali ogromne žrtve. Svoboda tiska, svoboda organizacije, bolniško in nezgodno zavarovanje, svoboda besede in še vse polno drugih pravic, si je priborilo delavstvo v hudih bojih in v največjih očiščinah. V natezilih okoliščinah so se morali boriti za zvišanje mezd, za zboljšanje delovnih pogojev, za znižanje delovnega časa. Nobene pravice, nobene svobode niso delovnemu ljudstvu priborili vse. tukaj in povsod, si je moralo delovno ljudstvo priboriti! Priborilo pa si je vse le zato, ker je ohranilo enotnost svojega gibanja, enotnost svoje sindikalne organizacije in vseh svojih bolniških organizacij.«

Bilo ni nesramno meniti, da bo vsaj pri drugem. Vse naše življenje je en sam nepretrgan boj in boj je naše življenje. Ni pa nobenega dyona, da bomo v tem boju zmagali. Nazaj, v protokolu, pa se očitano le zato, da bi se na izkustvih in na napakah te naše preteklosti naučili delati in se boriti brez napak in pomanjklivosti.

IVAN REGENT
Dalje prihodnjia

